

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet gällande förslag till nationell förteckning över vattenlevande invasiva främmande arter

Sammanfattning

SLU instämmer i remissens huvudpunkter. Det är av stor vikt att de negativa effekterna av invasiva främmande arter minimeras och att åtgärder och ansvar tydligt identifieras. SLU föreslår dock också att ytterligare 6 arter bör övervägas att läggas till den nationella listan.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) anser att det är positivt att:

- Det finns en nationell förteckning över invasiva främmande arter och att föreslagna ändringar i Miljöbalken gör det tydligare vad förbuden och undantagen omfattar och vem som är ansvarig för vidta åtgärder.
- Det ska redovisas prioriterade spridningsvägar.
- Arterna ska omfattas av övervakningssystem.
- En nationell lista över Invasive Alien Species (IAS) som kompletterar unionens lista över invasiva främmande arter tagits fram.

Generella synpunkter

Det är bra att det blir tydligare vilken information som ska tas fram och vem som ansvarar för att vidta utrotning- eller hanteringsåtgärder, samt vilka åtgärder om omfattas.

Genom att potentiella spridningsvägar ska redovisas för arterna på listan gör det möjligt att effektivt förhindra spridning av arterna. Det är viktigt att det regelbundet görs uppdatering av riskklassificeringen av invasiva främmande arter som riskerar att dyka upp i Sverige då kunskapsläget och arternas utbredning förändras.

Att de invasiva arter som påträffats registreras och övervakas är viktigt för att skaffa bättre kunskap om spridningen och om de åtgärder som sätts in får avsett resultat.

SLU anser att IAS gemensamma hemställan är väl genomarbetad och listan på arter och åtgärder är relevanta. Den bygger på tillgängligt vetenskapligt underlag och den riskanalys som görs är sund. SLU har inga förslag till borttagande av organismer från den föreslagna listan utan motiveringen i bilaga Havs och Vattenmyndighetens förslag till nationell lista över IAS är i linje med nuvarande kunskap om arterna. Däremot saknar SLU ett antal arter som bedöms få mycket stor konsekvenser och har hög risk för etableringen och som i den uppdaterade riskbedömning som nyligen utförts av SLU på samtliga marina organismer får riskklassningen SE (Severe impact). Dessa bör också utvärderas för att läggas till på den nationella listan.

Det är bra att det tydligt anges vilken myndighet som är ansvarig för utdömandet av utrotnings eller hanteringsåtgärder (länsstyrelsen) och även vem som ansvarar för genomförandet (fastighetsägare, nyttjanderättshavande, eller länsstyrelse när de förra saknas). Det är dock inte tydligt vilken som är den ansvariga myndigheten för att medge undantag för t.ex. forskningen att hantera levande exemplar av arterna eller vem som ska informeras vid fynd av arter på listan. För att kunna ta fram mer effektiva bekämpningsåtgärder kommer det att krävas mer forskning även på levande exemplar i laboratoriemiljö så möjlighet till detta bör beaktas.

Specifika synpunkter

Gemensam hemställan IAS

8A § Otydligt vilken myndighet som är den ansvariga myndighet som avses för att medge undantag för forskningen att hantera levande exemplar av arterna eller vem som ska informeras vid fynd av arter på listan. För att kunna ta fram mer effektiva bekämpningsåtgärder kommer det att krävas mer forskning även på levande exemplar i laboratoriemiljö så möjlighet till detta bör beaktas

19 § Otydligt vilken myndighet som skall underrättas vid fynd av arter på listan. Det är viktigt att informationen både sammanställs på en högre nivå (HaV/NV) och att den snabbt når berörd länsstyrelse och i vissa fall med snabbt spridande organismer även närliggande länsstyrelser.

36 §

Länsstyrelsen får besluta att utrotningsåtgärder inte ska vidtas om länsstyrelsen bedömer att en art som finns på den nationella förteckningen inte bör utrotas på grund av att

1. det inte är tekniskt genomförbart,
2. kostnaderna inte står i proportion till fördelarna med utrotning, eller

3. det saknas tillgängliga utrotningsmetoder eller att utrotningsmetoderna har allvarliga negativa effekter på människors hälsa, miljön eller andra arter.

Otydligt i punkt 2 hur bedömningen görs om kostnaden är i proportion till fördelarna- hur sätts värdet på ekologin? Andra halvan av punkt 3 om utrotningsmetoderna har allvarliga negative effekter bör också jämföras med de allvarliga negativa effekter som uppstår av att inte vidta åtgärden.

HaVs och vattenmyndighetens bilaga

SLU ser positivt på att det tydliggörs att fiskar som är med på listan ska avlivas och inte sättas tillbaka. Detta är en ofta- inkommande fråga från allmänheten och bra med en konsekvent hållning som minimerar risken att fisken släpps levande ut i ett nytt vattendrag.

Smörbultsfiskar (Gobiidae)

Två arter av smörbultsfiskar finns med bland de arter som föreslås till den nationella listan, Svartmunnad smörbult (*Neogobius melanostomus*) och Storhuvad smörbult (*Ponticola kessleri*), men ytterligare en art bör läggas till dessa och det är Sandsmörbult (*Neogobius fluviatilis*) som bedöms, enligt den nya riskklassningen, ha en mycket hög risk (SE) för invasivitet.

Solabborrfiskar (Centrarchidae)

Sedan tidigare finns solabborre (*Lepomis gibbosus*) med på EU-förteckningen men det finns även några andra arter solabborrfiskar som bedöms ha mycket hög risk (SE) för invasivitet enligt den nya riskklassificeringen. Dessa är grön solabborre (*Lepomis cyanellus*) och blågälad solabborre (*Lepomis macrochirus*). Även dessa bör finnas med på nationella listan för att underlätta vid eventuellt framtida introduktioner. Eventuellt att de läggs till vid framtida uppdatering.

Laxfiskar (Salmonidae)

Tre arter av laxfiskar förslås till den nationella listan, muksun (*Corgonus muksun*), peledsik (*Corgonus peled*) och Puckellax (*Oncorhynchus gorbusha*), men det är ytterligare tre arter av laxfiskar som bedöms ha mycket hög risk (SE) för invasivitet som inte finns med bland de föreslagna arterna. Dessa arter är kanadaröding (*Salvelinus namaycush*), bäckröding (*Salvelinus fontinalis*) och regnbåge (*Oncorhynchus mykiss*). Dessa tre arter bör samtliga adderas till de föreslagna arterna, om inte nu så vid framtida uppdatering.

Amerikansk hummer

SLU välkomnar att amerikansk hummer förs upp på listan över invasiva arter och i synnerhet att förbjuda införsel av amerikansk hummer för allmänhet och bara ge

tillstånd efter ansökan knuten till villkor för hantering. Det här är en kopia av den ”norska modellen”, att implementera en kontrollinstans mellan köparen och säljaren. Det bästa ur riskminimerings- och även djuretiskt perspektiv hade varit att enbart tillåta införsel av avlivad amerikansk hummer. SLU bedömer ändå att föreslagna åtgärder har stor möjlighet att förhindra en utbredning av arten och hålla spridningen av sjukdomar, som amerikansk hummer bär med sig på en noll nivå. Det kommer skydda den inhemska arten europeisk hummer, om man följer förslaget.

SLU håller med om att nuvarande system med verifiering av misstänkta amerikanska humrar i samarbete med SLU ska fortsätta och föreslår därför ett tillägg på s.10: Där står att för att inte släppa tillbaka misstänkta amerikanska humrar vill man tillåta en avling på plats.

Ett önskvärt tillägg vore att man minst måste inlämna en del av stjärtlobbarna eller ett ben för genetisk analys för att:

1. Få vetskap om hur många som avlivas då de bedöms vara amerikanska humrar.
2. För att verkligen få en verifikation om det handlade om en amerikansk hummer.

Beslut om detta yttrande har på rektors uppdrag fattats av dekan Torleif Härd efter föredragning av koordinator Linda Ferngren. Innehållet har utarbetats av forskare och avdelningschef Ann-Britt Florin, miljöanalytiker Frida Sundqvist, miljöanalysassistent Johanna Kozák, miljöanalytisspecialist Ida Ahlbeck Bergendahl och forskare Rahmat Naddafi samtliga vid institutionen för akvatiska resurser samt Eddie von Wachenfeldt enhetschef för akvatiska ekosystem och Anki Weibull enhetschef för terrestra ekosystem båda vid SLU Artdatabanken.

Torleif Härd

Linda Ferngren